

ЛІТЕРАТУРА

1. Кіяновська Н.М. Модель використання інформаційно-комунікаційних технологій у фундаментальній підготовці майбутніх інженерів: досвід США / Н.М. Кіяновська // Теорія та методика електронного навчання. Випуск IV. – Кривий Ріг: Видавничий відділ КМІ, 2013. – С. 122-133.
2. Юсупова М.Ф. Компьютерные информационные технологии в обучении начертательной геометрии: монография. – К.: НПУ имени М.П. Драгоманова, 2006. – 280с.
3. Burbules, Nicholas C., and Torres, Carlos Alberto. "Globalization and Education: An Introduction", in, Nicholas Burbules and Carlos Alberto Torres, eds. Globalization and Education. Critical Perspectives. New York: Routledge, 2000. – P.348-349
4. UNESCO. World Education 2000: The Right to Education: Towards Education for All Throughout Life. Paris: UNESCO, 2000 [Electronic resource]: [web-site]-<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001197/119720e.pdf>. – Назва з екрану.

Е.М. ДЖЕДЖУЛА, М.А. НЕЧЕПОРЕНКО, Ю.Л. ХОМЯКІВСЬКИЙ. ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ГРАФИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ В УНИВЕРСИТЕТСКИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СРЕДАХ

Резюме. В статье рассматривается влияние компьютерных технологий на структуру и особенности функционирования университетских информационных сред, негативные влияния использования информационно коммуникационных технологий в учебном процессе. Определяются стратегические задания, которые стоят перед университетами в контексте реализации информационно коммуникационных технологий. Рассматривается структура современной информационной среды на примере системы Сократ Винницкого национального аграрного университета и основная идея использования программы сквозной компьютерной подготовки студентов. Определяются особенности обучения студентов с учетом функциональных возможностей системы Сократ, обеспечение интерактивности учебного процесса.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, информационная образовательная среда, структура информационной образовательной среды, инновационные технологии обучения, интерактивность обучения.

O.M. DZHEDZHULA, M.A. NECHEPORENKO, Y.L. KHOMYAKIVS'KIY. INNOVATIONGRAPHICS TECHNOLOGY TRAINING STUDENTS IN UNIVERSITY INFORMATION ENVIRONMENT

The summary. The article examines the impact of computer technology on the structure and features of the functioning of the university IT environments, the negative impact of the use of information and communication technologies in educational process. Defines the strategic tasks that will melt in front of the universities in the context of information and communication technologies. The structure of the modern information environment system as an example Socrates Vinnitsa National Agrarian University and the basic idea of the program through the use of computer training of students in the study. Determined features of formation of preparation of students, taking into account the system's functionality Socrates, ensuring interactivity of studying.

Key words: higher education, information educational environment, structure of educational information environment, innovative learning technologies.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. О.Б. Петренко.
Одержано редакцією 15.03.2017 р.

УДК: 378: 004

П.О. ТАДЕЄВ, А.М. РОЩЕНЮК

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В АДАПТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Резюме. У статті розглянуто модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період. Визначено систему взаємодії та взаємозв'язків між її елементами.

Ключові слова: модель, організаційно-педагогічні умови, інформаційна компетентність, підготовка ІТ фахівця.

Прагнення науковців досліджувати складні процеси в освітніх середовищах, проектувати навчальні процеси, передбачати результати педагогічної діяльності викликало потребу пошуку дійового інструментарію, який дав би можливість оптимізувати шляхи, способи, терміни отримання результату. Таким інструментарієм може бути процес моделювання. "Моделювання (фр. *modele* – зразок, прообраз) – відтворення характеристик певного об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для їх вивчення. Модель є ніби мостом між теорією та практикою" [1, 63].

Питання моделювання діяльності в навчальному процесі розглядали багато вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Л. Даниленко, Л. Карамушка, О. Мармаза, М. Поташнік (управлінські моделі), О. Борисова, С. Заветний, Л. Карасьова, Є. Лодатко, О. Пономарьов, О. Ткачова (моделювання діяльності), В. Бурега, Е. Петров, К. Подорван (моделювання навчального процесу випускника вищої школи) та ін.

Висвітленню проблем професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій присвячені праці А. Власюк, П. Грицюк, Г. Козлакової, І. Медзєбровського, Т. Морозової, С. Попершняка, З. Сейдаметової, С. Семерікова, Р. Шаран, Д. Щедролосьєва та багатьох інших дослідників.

До питання моделювання діяльності в навчальному процесі зверталось багато науковців: О. Борисова і Л. Карасьова (моделювання діяльності науково-педагогічного працівника ВНЗ), С. Заветний, Є. Лодатко (особливості моделювання в педагогіці у контексті розвитку інформаційних відносин), О. Касьянова і О. Пономарьов (аналіз складових у моделюванні діяльності фахівця) та ін.

© П.О. Тадеєв, А.М. Рощенко, 2017

Мета статті – обґрунтування моделі процесу підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період навчання у ВНЗ. *Завдання:* розробити модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій, яка б відображала систему підготовки майбутніх ІТ-фахівців з до творчої самореалізації в адаптаційний період, її внутрішню структуру, взаємозв'язок та взаємозалежність елементів системи. *Методи дослідження:* термінологічний та теоретичний аналіз наукової літератури, узагальнення та систематизація.

Процес моделювання, на думку Т. Ільїної, полягає у створенні штучної ситуації, в якій основну роль відіграють ті ж зв'язки, що і в реальній задачі, а результати дослідження подібної ситуації, отримані на модельних об'єктах, переносяться потім за аналогією на реальні умови [4, 187].

Аналізуючи процес моделювання, Ю. Бабанський визначив його основні особливості: моделювання додає наочності досліджуваному процесу, даючи змогу характеризувати його у вигляді схем, креслень, описів, коротких словесних характеристик; прогностична значущість використаних аналогій робить вивчення явищ більш глибоким за своєю суттю [2]. Отже, процес моделювання полягає в дослідженні об'єктів шляхом побудови та вивчення їхніх моделей як гіпотетичних систем, що поділені на якісно різні елементи, але поєднані в єдину.

Для глибшого розуміння цього процесу наведемо результати термінологічного аналізу поняття "модель". Під моделлю (від лат. *modulus* – міра, зразок) розуміємо уявну або матеріально реалізовану систему, котра відображає, відтворює або імітує будову і дію якого-небудь об'єкта дослідження (природного чи соціального) та використовується для одержання нових знань про нього [3, 683].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу виділити такі аспекти визначення поняття "модель": як мислено уявну чи матеріально реалізовану систему, де відображення об'єкта дає нову інформацію про нього (В. Штофф [8]); як зразок, графік будь-якого об'єкта, процесу або явища, що використовується як спрощена його заміна (А. Хуторський [6]); як самостійний інструмент дослідження, так й основа для наступного рівня моделювання – побудови формальної моделі (І. Лебедев [7]).

Дослідники О. Глузман, В. Кудін, М. Моїсєєв, О. Пехота, В. Шило вважають, що модель слугує як теоретичний взірць-еталон, водночас вона є засобом існування та носієм знань, тобто це штучний елемент, який створюють для кращого пізнання системи.

У моделі важливе місце посідають принципи, що виступають у ролі базових, спрямовуючих положень, нормативних вимог до організації та проведення дидактичного процесу. Вони є загальним орієнтиром для визначення змісту, засобів, форм, методів організації навчання. Основними функціями моделей як засобу наукового пізнання є: описова (систематизація емпіричних даних), пояснювальна (розкриття зв'язків між встановленими в процесі описання фактами), і прогностична (спрямована на виявлення нових, раніше не виокремлених властивостей та залежностей в модельованому об'єкті).

Відповідно підходу, розробленого Ю. Бабанським, до структури моделі обов'язково повинні входити такі підструктури: концептуальні (принципи, умови); нормативні (мета, зміст, критерії); технологічні (методи та форми) [2].

Виходячи з проблеми нашого дослідження, під структурно-функціональною моделлю процесу підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період ми розуміємо графічне відтворення спеціально організованої взаємодії педагогічних працівників та студентів у процесі навчання. Інноваційний характер нашої моделі підкреслюють такі чинники, як соціальна затребуваність ІТ-фахівця, цілеспрямованість навчально-виховного впливу, педагогічна визначеність щодо форм і методів роботи зі студентами, конструктивність (структурованість) особистісного утворення, застосування оригінальних підходів, практична доцільність. Розроблена структурно-функціональна модель встановлює стійкі і чіткі взаємостосунки між суб'єктами навчально-виховного процесу, що забезпечує його ефективність загалом.

Описані вище складові покладено в основу розробленої структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період, компоненти якої перебувають у логічному взаємозв'язку та системній єдності:

- орієнтаційно-цільовий – визначає мету, завдання, підходи, закономірності та принципи підготовки ІТ-фахівців;
- змістовно-адаптаційний – визначає компоненти змісту професійної підготовки ІТ-фахівців в адаптаційний період;
- організаційно-технологічний – визначає методи, форми, засоби та технологію підготовки ІТ-фахівців;
- контрольню-результативний – визначає методи контролю, рівні, компоненти та результат готовності ІТ-фахівців.

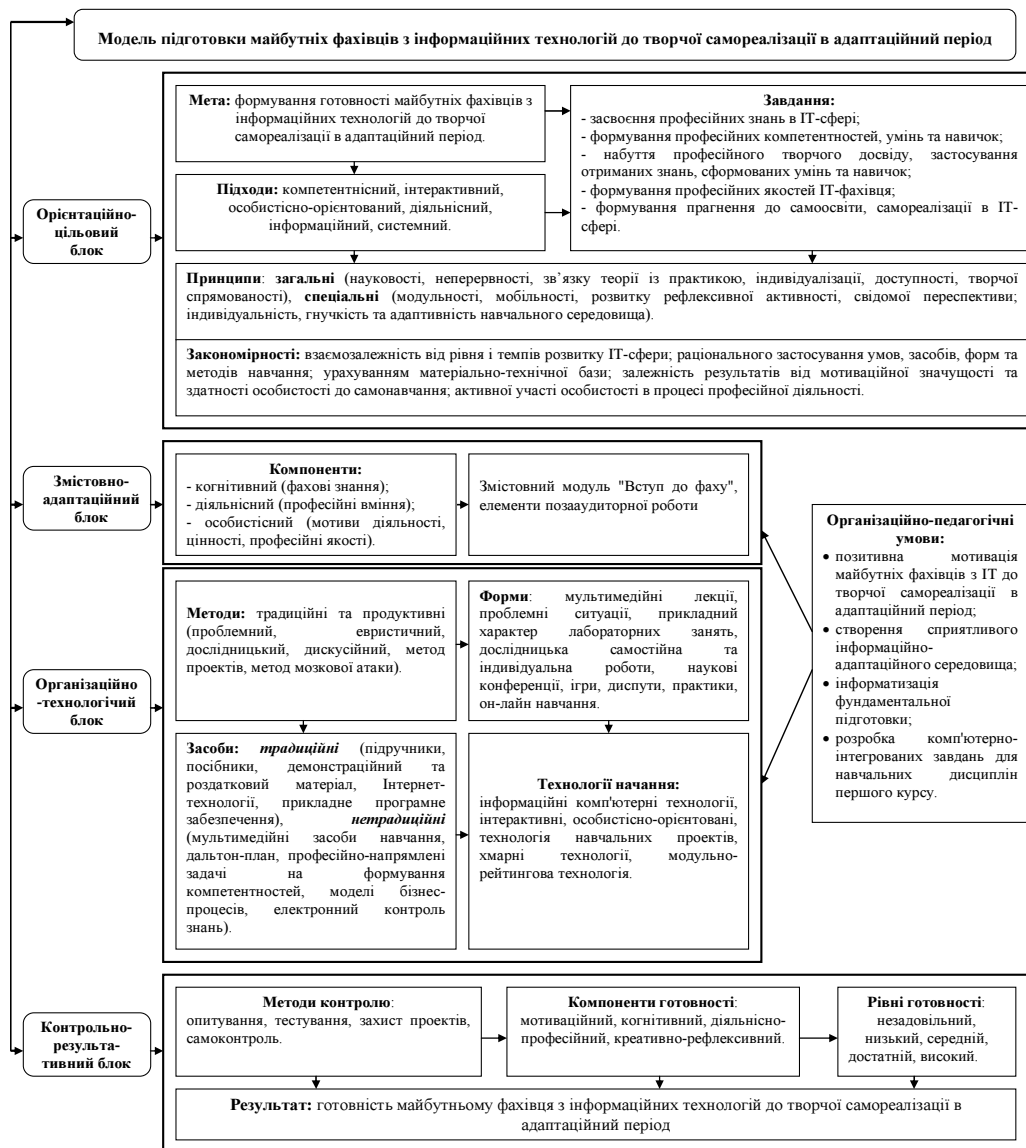
Розроблена нами модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період покликана систематизувати процес підготовки фахівців ІТ-сфери з метою задоволення соціального замовлення на кваліфікованих ІТ-фахівців (рис. 1).

Наведена модель узгоджується з логікою навчального процесу і враховує його зміст, організаційні умови, навчально-методичне забезпечення, інформаційно-технологічні особливості формування ІТ-фахівця.

Орієнтаційно-цільовий відображає основну ідею готовності майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період та містить мету, завдання, підходи, закономірності та принципи підготовки ІТ-фахівців, які орієнтовані на професійну спрямованість, самостійності, активності, творчості, якісне засвоєння знань, саморозвиток, самоконтроль та самореалізацію.

Зокрема, розробка моделі ґрунтувалася на врахуванні підходів:

- *Особистісно-орієнтований* – ґрунтується на системі взаємопов'язаних понять, ідей і способів дій, які дають можливість забезпечувати й підтримувати процеси самопізнання, самореалізації ІТ-фахівця у його творчому розвитку. Специфічні риси реалізації цього підходу у сфері ВНЗ полягають у тому, що він активізує творчий потенціал, розвиває креативні здібності, готовність до нестандартних дій під час розв'язання різних професійних проблем; стимулює студентів до вияву ініціативи й самостійності в розв'язанні професійних проблем в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Рис.1. Модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період

- *Інтерактивний* – спрямований на особистісно орієнтоване навчання ІТ-фахівця та має на меті створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.
- *Компетентнісний* – зміщує акценти з процесу накопичення знань, умінь і навичок у площину творчого розвитку майбутнього фахівця з ІТ шляхом формування їхньої здатності практично діяти й творчо застосовувати набуті знання і досвід з фахових дисциплін.
- *Діяльнісний* – у загальному значенні цього слова – це динамічна система взаємодії ІТ-фахівця із зовнішнім середовищем (ВНЗ) та адаптація до нього, у вузькому, конкретному – як специфічна підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації.
- *Інформаційний* – в своїй основі містить принцип інформаційності, згідно якого інформація є універсальною, фундаментальною категорією; практично всі процеси та явища мають інформаційну основу; інформація є носієм змісту всіх процесів, що відбуваються в природі та суспільстві; всі наявні у природі та суспільстві взаємозв'язки мають інформаційний характер.
- *Системний* – органічно взаємопов'язує всі елементи системи (єдність цілей, змісту, форм і методів), продумане й обгрунтоване вивчення мети, передбачення умов для виконання поставлених завдань [5].

Змістовно-адаптаційний блок моделі створює умови для підготовки ІТ-фахівців в адаптаційний період. Цей блок представлений трьома компонентами: когнітивний (фахові знання), діяльнісний (професійні вміння) та особистісний (мотиви діяльності, цінності, професійні якості).

Основний зміст структурно відображений у:

- змістовному модулі "Вступ до фаху", метою якого є формування у майбутніх фахівців з ІТ знань про основи комп'ютерних інформаційних технологій, побудову та функціонування програмного забезпечення, а також набуття практичних навичок роботи з сучасною комп'ютерною технікою і ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності для вирішення різноманітних завдань;
- елементах позааудиторної роботи (роботи кураторів), через виховні години, з використанням відеоматеріалів, курсів

("Подолання труднощів адаптації", "На допомогу першокурснику" та ін.); педагогічних проектів ("Пізнай себе", "Життєва компетентність", "Аукціон ідей"); ментальних карт в освіті; ділових, інтелектуальних, рольових та творчих завдань; проєктивних методик; індивідуальних і колективних форм роботи та ін.

Організаційно-технологічний блок тісно пов'язаний із змістовно-адаптаційним блоком та містить комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективне формування готовності до творчої самореалізації майбутніх фахівців з інформаційних технологій в адаптаційний період у процесі навчання та виховання, а саме виокремлено: стимулювання позитивної мотивації; створення інформаційно-адаптивного середовища, що сприяє розвитку творчої самореалізації; інформатизацію фундаментальної підготовки; розробку комп'ютерно-орієнтованих завдань для навчальних дисциплін, які вивчаються в адаптаційний період. У цьому блоці описано методи, форми, засоби та технологію підготовки ІТ-фахівців, що відповідають визначеним педагогічним умовам.

Контрольно-результативний блок моделі представлений методами контролю на різних етапах підготовки, рівнями, компонентами та результатом готовності майбутнього ІТ-фахівця до творчої самореалізації в адаптаційний період.

Таким чином, у дослідженні запропоновано формувати інформаційно-комунікаційні компетентності ІТ-фахівця під час навчання на базі структурно-функціональної моделі, яка складається із взаємопов'язаних структурних блоків та надає можливість забезпечення процесу розвитку творчої самореалізації студента в адаптаційний період.

Висновки. Отже, представлена в дослідженні модель підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період є цілісною системою, що складається з мети, педагогічних умов, змісту, форм та методів навчання.

Перспективами подальших наукових пошуків може бути створення нових діагностичних методик для ефективної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до творчої самореалізації в адаптаційний період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніщенко О.В. Сучасні педагогічні технології. Курс лекцій: навчальний посібник / О.В. Аніщенко, Н.І. Яковець; за заг. ред. Н.І. Яковець. – Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя. 2005. – 632 с.
2. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения: Общедидактический аспект / Ю.К. Бабанский. – М.: Педагогика, 1977. – 254 с.
3. Великий тлумачний словник української мови / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
4. Ильина Т.А. Педагогика: учебное пособие для студентов пед. ин-тов / Т.А. Ильина. – М.: Просвещение, 1984. – 496 с.
5. Кудрянд З.Н. Теория і методика професійної освіти: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Т.Ю. Осипова, Р.С. Гурін, І.О. Бартењева, І.М. Богданова; ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2012. – 390 с.
6. Хуторской А.В. Современная дидактика: учебник для вузов / А.В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2001. – 554 с.
7. Шадриков В.Д. Психология деятельности и способности человека: учеб. пособ. / В.Д. Шадриков. – [2-е изд., перер. и доп.]. – М.: Издательская корпорация "Логос", 1996. – 320 с.
8. Штоф В.А. Моделирование и философия / В.А. Штоф. – М.; Л.: Наука. – 1986. – 302 с.

П.О. ТАДЕЄВ, А.М. РОЩЕНЮК. МОДЕЛЬ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦІАЛІСТОВ ПО ІНФОРМАЦІОННИМ ТЕХНОЛОГІЯМ К ТВОРЧЕСКОЙ САМОРЕАЛІЗАЦІИ В АДАПТАЦІОННИЙ ПЕРІОД

Резюме. В статье рассмотрена модель подготовки будущих специалистов по информационным технологиям к творческой самореализации в адаптационный период. Определена система взаимовлияния и взаимосвязей между ее элементами.

Ключевые слова: модель, организационно-педагогические условия, информационная компетентность, подготовка ИТ-специалиста.

P.O. TADEYEV, A.M. ROSHCENIUK. TRAINING OF THE FUTURE PROFESSIONALS FOR CREATIVE SELF-REALIZATION IN THE ADAPTATION PERIOD

The summary. In the article the model of training future professionals for creative self-realization in the adaptation period. The system and mutual relationships between its elements.

Key words: model, organizational and pedagogical conditions, information competence, training of IT specialists.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. І.С. Войтович.

Одержано редакцією 23.03.2017 р.

УДК: 378: 331. 548

Д.В. СИНГАЇВСЬКИЙ, Ю.В. ФЕЩУК, О.А. ГЕРАСИМЕНКО

ДІЄВІСТЬ ПОЗИЦІЙНОСТІ ВИШУ – ЗАПОРУКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЙОГО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Резюме. У статті розглядається профорієнтаційно спрямована рекламна кампанія як ефективний засіб впливу на свідомий вибір абітурієнтами вищого навчального закладу та методика її реалізації, з'ясовуються складові цільового ринку і шляхи формування позиції (позиціонування) вишів щодо цього питання.

Ключові слова: профорієнтаційне спрямування, конструктивне планування, позиціонування вишу, цільовий ринок, свідомий вибір, освітні послуги, потенційні клієнти.

© Д.В. Сингаївський, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, 2017